

HENRYK OBERFELD, TADEUSZ KOBUSIEWICZ

Warszawa,

Zduńska Wola

Aktualna sytuacja pryszczycowa w Europie

Z inicjatywy Komisji Europejskiej do Zwalczania Pryszczycy Organizacji do Spraw Wżywienia i Rolnictwa Narodów Zjednoczonych (FAO) odbyło się w Wiedniu posiedzenie Komitetu Wykonawczego, którego głównym tematem było omówienie aktualnej sytuacji pryszczycowej w Europie, sposobów zwalczania pryszczycy w poszczególnych krajach oraz sposobu całkowitej eliminacji tej choroby z Europy. W konferencji wzięli udział przedstawiciele: Wielkiej Brytanii (*Ritchie*), Holandii (*van den Born*), Włoch (*Ademollo, Baldrini*), Portugalii (*Azvedo*), Jugosławii (*Mihajlovic, Ilić*), Austrii (*Gaier, Kubin*), NRF (*Störiko*), Bułgaria (*Paszew, Semerdijev*), Polski (*Oberfeld, Kobusiewicz*), FAO (*Fogedby, Dal-ling*), Szwajcarii (*Fritsch*).

Posiedzenie otworzył *van den Born*, który po powitaniu zebranych podał program konferencji. Po odczytaniu i przyjęciu protokołu z poprzedniej konferencji zwiedzono Instytut Wirusowy, na którego terenie odbywała się konferencja.

Państwowy Instytut Wirusologiczny w Wiedniu

Uczestników konferencji oprowadzał i objaśnień udzielał dyrektor prof. Kubin. W budynkach dawnej tuczarni świń ustawionych szeregowo w olbrzymim prostokącie, po odpowiedniej adaptacji powstał na przedmieściu Wiednia w pobliżu Schönbrunn przy ul. Emil Behringweg Nr 3 Instytut dla chorób wirusowych. Zwraca uwagę nowy budynek administracyjny z piękną biblioteką, pokojami administracyjnymi, garażami oraz dwie wille z mieszkaniami dla lekarzy zatrudnionych w instytucie. W dawnych chlewniach powstały laboratoria pomoru trzody chlewnej, choroby cieszyńskiej świń, pomoru drobiu, biochemii, badań nad brucelozą, warsztaty, magazyny itp. Laboratorium biochemiczne przygotowuje metodą Willstättera wodorotlenek glinu do produkcji szczepionki p/pryszczycowej, p/chorobie cieszyńskiej oraz produkowanej w Instytucie w Mödling adsorbowanej szczepionki p/różycy świń.

Całkowicie nowym jest zakład pryszczycy wybudowany świeżo kosztem ok. 1 miliona dolarów. Zakład zatrudnia 6 lekarzy, 1 biochemika i 56 pracowników technicznych. Obecnie zakład mający znaczny zapas szczepionki i wirusa przerwał pracę to też po odpowiedniej dezynfekcji umożliwiono nam zwiedzenie pomieszczeń. Aparatura i urządzenia są nowoczesne; laboratoria całkowicie wyposażone w sprzęt i aparaturę, głównie pochodzenia holenderskiego i niemieckiego. Stoły kryte plastikiem kwaso- i ługoodpornym, umywalnie ze

stali nierdzewnej. Podłoga: w laboratoriach płytki z terrakoty, na korytarzach lastrico, a w oborach podłoże cementowe pokryte 5 centymetrową warstwą płyty asfaltowej z wgłębieniami, jak płyty chodnikowe.

Szczepionkę przygotowuje się z wirusa naturalnego i hodowli tkankowej wg Frenkla. W laboratorium histopatologicznym zademonstrowano preparat głowy krowy ze zmianami pryszczycowymi oraz *stomatitis papillosa*.

Wszystkie płyny ściekowe są wyjąławiane w specjalnej aparatuwni w systemie kotłów ogrzewanych do 80°, w razie braku miejsca płyny gromadzone są w zbiorniku o pojemności 5 tys. litrów, gdzie czekają na dezynfekcję. Nawóz zraszany roztworem ługu sodowego przetrzymywany jest w komorze przez 3 miesiące, po czym wyjmowany na zewnątrz i kopcowany (przykrywany ziemią). (Wydaje się, że sposób ten jest nie tylko niewygodny, ale i niewystarczający do spełnienia swoich zadań przy dużym namnożeniu zarazka na bydło — przyp. ref.) Rzeźnia do uboju bydła doświadczalnego mała, tusza po uboju są trybowane, zraszone kwasem cytrynowym i po przechowaniu 24 godz. w chłodni wydawane bez ograniczeń do wolnej sprzedaży na miasto. (Jest to wysoce niebezpieczne, bowiem niejednokrotnie stwierdzono w zakładzie w Zduńskiej Woli obecność wirusa w tuszach nawet w 9 dni po uboju chorej krowy). Podroby oraz kości są niszczone w krematorium.

Rozlewnia szczepionki urządzona jest wzdłuż, w nowoczesny sposób, całkowicie zmechanizowana. Zwraca uwagę kolorowe malowanie przewodów instalacyjnych, tj. rur ciepłej zimnej wody oraz pary technicznej, co ułatwia orientację i ewentualne reperacje.

Wewnątrz zakładu znajduje się pralnia, do której przysyłana bielizna brudna przed praniem jest sterylizowana w autoklawie.

Doskonale wyposażona stołówka przygotowuje potrawy dla zatrudnionych pracowników.

Instytut posiada wóz ciężarowy do przewożenia bydła chorego na pryszczycę. Jest to samochód 8 tonowy z motorem Diesla, karoseria szczelnie obudowana blachą, ze zbiornikiem pod spodem do zbierania i dezynfekcji odchodów. Przed wyjazdem w drogę szczelność podłogi jest kontrolowana przy pomocy wody. W razie stwierdzenia przepuszczalności szpary są lutowane. Wentylacja umieszczona jest w górnej części samochodu. W podwoziu samochodu znajduje się ponadto pomieszczenie na składaną z elementów podłogę-pochylnię, służącą do wprowadzania bydła do samochodu. Pochylnia obita również szczelnie blachą jest tak lekka, że obsługę stanowić może

tylko 2 ludzi. Samochód zabiera 10 sztuk, z przyczepą 20 sztuk bydła. Koszt samochodu wynosi około 700 tys. szylingów Zdaniem dyrektora Dep. Wet. dr Gaiera samochody tego typu oddały wielkie usługi przy likwidacji pryszczycy w czasie ostatniej epizootii w okolicach Linzu, przewożąc bydło chore do uboju w specjalnie wyznaczonych rzeźniach, odległych prawie o 200 km, bez rozsiania zarazka.

Sytuacja epizootyczna w poszczególnych krajach

Wielka Brytania (*Ritchie*) — W 1959 r. stwierdzono 9-krotnie pryszczycę. Ilość ta jest o wiele mniejsza w porównaniu z poprzednimi latami, dzięki specjalnej kontroli przywożonego z Połudn. Ameryki mięsa. (W. Brytania sprowadza około 80% mięsa z Argentyny). Dwóch lekarzy jest na stałe delegowanych do Argentyny, w celu badania bydła przeznaczonego do uboju i kontroli dokładności wykonywanych przepisów. Obecnie będzie delegowany trzeci lekarz.

Ostatni przypadek pryszczycy w W. Brytanii notowany przed 3 miesiącami został zwalczony, jak zwykle metodą stamping-out, tj. wybicciem i spaleniem wszystkich zwierząt w ognisku chorobowym.

Portugalia (*Azevado*) — Pryszczycza rozszerza się od kwietnia br. w sposób niepokojący. Zachorowało ponad 9 tys. bydła, ok. 1.100 kóz, 8 tys. sztuk owiec, 24 tys. trzody chlewnej. Stwierdzono wirus typu A. Śmiertelność wynosi około 1%. Bramy wejścia — Hiszpania i Francja. Portugalia ma zamiar w przyszłym roku budować własny zakład pryszczycowy.

Włochy (*Ademollo*) — Kraj najbardziej zakażony pryszczycą w Europie. Ostatnio sytuacja epizootyczna nieco się poprawiła. (w lipcu stwierdzono 450 nowych ognisk, w sierpniu 409, a w pierwszej połowie września — 79). Stwierdzono następujące typy i warianty wirusa: A₅ — 46%, O₂ — 19%, O₅ — 25%, C — 7,6%.

Austria (*Gaier*). Większą epizootię notowano w 1957 r. Z niepokojem należy stwierdzić, że w sąsiedztwie panuje pryszczycza. Bydło na granicy włoskiej i niemieckiej (Bawaria) podlega obowiązkowemu szczepieniu. Również obowiązkowemu szczepieniu podlega bydło importowane, eksportowe i tranzytowe. Zakład pryszczycy nagromadził zapas szczepionki i wirusa.

Jugosławia (*Ilić*). — Ostatnio zanotowano 2 przypadki pryszczycy w lutym br. Kraj jest przygotowany do walki z pryszczycą. Zakład pryszczycy w Subotici przygotował pewien zapas szczepionki, który jest corocznie odnawiany.

Bułgaria (*Semerdijev*). — Początkiem obecnej epizootii pryszczycy było stwierdzenie pierwszych ognisk w maju br., 80 km od granicy rumuńskiej w okolicy Warny. Szczyt zachorowań przypadł na czerwiec. Od lipca ilość ognisk się zmniejsza. Obecnie jest 5 nowych ognisk w okolicy Razgrad (2 ogniska) i Tyrgo-

wiszte (3 ogniska). Materiał wirusowy wysłano do badania równocześnie do instytutów w Pirbright, Riems i w Moskwie. Wszędzie stwierdzono typ O. Jako środki walki zastosowano surowe przepisy milicyjno-weterynaryjne, wybijanie chorych zwierząt oraz szczepienie szczepionką skoncentrowaną sprowadzoną z Instytutu w Riems oraz klasyczną z Czechosłowacji. Wyniki szczepień ocenia się jako dobre: dzięki szczepieniom ograniczono pryszczycę. Stworzono szeroki pas szczepienny izolacyjny. Wywóz zwierząt i paszy zabroniony jest z promienia 30 km od ogniska chorobowego.

Polska. — Zasadniczo kraj nasz jest wolny od pryszczycy *) od 1954 r. Ostatnie przypadki sporadyczne zanotowano w maju 1956 r. (Paczków, woj. opolskie), w czerwcu 1957 r. (Paprotnia koło Zduńskiej Woli), w listopadzie 1957 r. (Ślężów k/Wrocławia). Zwierzęta chore w zagrodach zakażonych podlegały wybicciu. Główne środki profilaktyczne obejmują ścisłą kontrolę sanitarną zwierząt i mięsa importowanego: zwierzęta z importu podlegają kwarantannie 30-dniowej, mięso importowane z krajów, gdzie panuje pryszczycza przeznacza się na produkcję konserw, skóry podlegają dezynfekcji solą z dodatkiem 3% węglanu sodu. Lecznice i punkty weterynaryjne, szczególnie graniczne są zaopatrzone w duży zapas sody kaustycznej i szybkie środki lokomocji. Lekarze są stale szkoleni do walki z pryszczycą oraz informowani o aktualnym stanie pryszczycy w sąsiednich krajach. Istnieje stała współpraca lekarzy wet. po obu stronach granicy. Mięso pochodzące z uboju zwierząt doświadczalnych w zakładzie pryszczycy jest wyłącznie przeznaczone do produkcji wędlin parzonych, bowiem wielokrotnie stwierdzono obecność wirusa w różnych tkankach tuszy, nawet w 9 dni po uboju zakażonej w zakładzie sztuki. Od kilku lat prowadzi się corocznie na wiosnę szczepienie pierścieniowe bydła w promieniu 10 km dookoła zakładu, zarówno dla bezpieczeństwa jak i prowadzenia doświadczeń.

Szwajcaria (*Fritschi*). — W bieżącym roku zanotowano 13 przypadków pryszczycy, wśród których stwierdzono wszystkie trzy typy, tj. O, A, C zarazka. Likwidacja ognisk zgodnie z przyjętą metodą polega na wybijaniu wszystkich zwierząt w ognisku chorobowym, przeprowadzeniu dokładnej dezynfekcji oraz szczepień pierścieniowych. Największe niebezpieczeństwo płynie z Francji. Na granicy włoskiej i francuskiej prowadzi się obowiązkowe szczepienia bydła.

Niemiecka Republika Federalna (*Störiko*). — Największe nasilenie pryszczycy zanotowano w sierpniu br. (59 przypadków), epizootia w Wirtembergii wystąpiła u bydła w majątku szkolnym po wizycie uczniów francuskich. W Niemczech przygotowuje się w kilku instytutach

* Po oddaniu artykułu do druku, stwierdzono w Polsce w ostatnich miesiącach 1959 r. kilka ognisk pryszczycy (Redakcja).

szczepionkę skoncentrowaną. Masowe doświadczenia z tą szczepionką, które od 1956 r. objęły 8,5 miliona bydła, potwierdzają przypuszczenie, że jeżeli odporność po szczepionce Waldmanna trwa 4 miesiące, to po szczepionce skoncentrowanej jest 2-krotnie dłuższa. Szczepionkę przygotowuje się z typu O i A, szczepieniu podlega bydło, bowiem doświadczenia ze szczepieniem świń, zarówno jedną jak i drugą szczepionką nie dały pewnych wyników, ani co do ilości przeciwciał odpornościowych w ustroju, ani regularności w występowaniu objawów u zakażonych sztuk kontrolnych.

Holandia (*van den Born*). — Na wiosnę zaszczepiono 3.200 tys. sztuk bydła. W akcji biorą udział wszyscy lekarze, a nawet studenci. Akcja trwa od 1 lutego do 15 kwietnia, kiedy bydło jest jeszcze w oborze. Holandia jest krajem o wybitnym eksporcie i imporcie i dlatego masowe szczepienia są konieczne.

F. A. O. (*Fogedby*). — Najpoważniejsza sytuacja jest we Francji i Turcji. W ubiegłym roku zaszczepiono we Francji 6,5 miliona sztuk bydła. Koszta szczepienia w 40% pokrywa państwo, resztę właściciel. W pasie granicznym szczepienie jest obowiązkowe i dlatego bezpłatne. W bieżącym roku planowane są szczepienia 9 milionów sztuk bydła.

Niepokojąca jest sytuacja w Turcji ze względu na możliwość napływu z Azji typów wirusa SAT₁, SAT₂, SAT₃ nie notowanych w Europie. W razie przeniknięcia typów azjatyckich do Europy brak jest antygeny do przygotowania szczepionki.

Działalność Komisji do Walki Przyszcycą

Referat *Sir Thomasa Dallinga*. Ostatnia epizootia w 1951—52 r. stworzyła konieczność zorganizowania akcji międzynarodowej w celu ostatecznego zwalczania przyszcycy w Europie i zapobieżenia inwazji na przyszłość. Powstała w ramach FAO specjalna Komisja do walki z przyszcycą w Europie, w skład której weszło w 1954 r. 6 krajów, a obecnie ilość ta zwiększyła się do 13 (Austria, Dania, Grecja, Irlandia, Islandia, Włochy, Luksemburg, Holandia, Norwegia, Portugalia, Turcja, W. Brytania, Jugosławia).

Głównym zadaniem Komisji było przestudiowanie zagadnienia przyszcycy w poszczególnych krajach europejskich, ustalenie drogi wniknięcia zarazka do Europy i rodzaju walki z tą chorobą. Wyniki osiągnięte dadzą właściwe rozeznanie i pozwolą ustalić wspólne metody walki z przyszcycą. Generalny plan kontroli Europy pod względem przyszcycy musi być dostosowany do różnych warunków geograficznych i ekonomicznych poszczególnych krajów. Plan uwzględni opracowanie przepisów wet., użycie szczepionki, którą stosują niektóre kraje, szczegółową diagnostykę i analizę szczepów, w specjalnie do tego celu przeznaczonym i subsydiowanym laboratorium w Pirbright.

Laboratorium w Pirbright diagnozuje szczepki nie tylko europejskie, ale również z Azji, Afryki, Bliskiego i Dalekiego Wschodu. Komisja jest na bieżąco informowana o rodzajach występujących typów wirusów i niebezpieczeństwie grożącym Europie. Skape środki finansowe nie pozwalają na pomoc w wyposażeniu wszystkich laboratoriów przyszcycowych w pomoce naukowe. Istnieje stała łączność i współpraca z różnymi laboratoriami całego świata, Komisja FAO dąży do ścisłej współpracy z Komisją Pryszcycową Międzynarodowego Biura Epizootycznego (OIE). W praktyce jednak Komisja OIE jest traktowana jako ciało doradcze w sprawach naukowych, podczas gdy Komisja Pryszcycowa FAO jest aktywnym ciałem w walce z przyszcycą.

Od 7—9 lipca br. w Instytucie Pryszcycowym na wyspie Lindholm w Danii odbyła się konferencja specjalistów naukowych w zakresie badań nad przyszcycą, w której udział wzięli: dr *Frenkel, van Bekkum* (Holandia), dr *Galloway* (W. Brytania), dr *Michelsen* (Dania), prof. *Ubertini, Nardelli* (Włochy), dr *Willemms* (Belgia), dr *Moosbrugger* (Szwajcaria), *Sir Thomas Dalling, Fogedby* (FAO). Bogata tematyka obejmowała następujące zagadnienia: 1) hodowla wirusa przyszcycy na tkance nerkowej, 2) odporność trzody chlewnej po zastosowaniu szczepionki p/pryszcycowej, 3) pasaż na zwierzętach wirusa z hodowli tkankowej przy produkcji szczepionki, 4) inaktywacja i skoncentrowanie wirusa, 5) użycie nowych typów w czasie produkcji szczepionki, 6) wartość dezynfekcyjna stosowanych środków, 7) zabezpieczenie Europy przed wprowadzeniem szczepów egzotycznych, 8) zagadnienia, które winny być przedmiotem najbliższej konferencji Komisji Pryszcycowej OIE.

W dyskusji dr *Ritchie* ponownie podkreślił, że głównym powodem infekcji w W. Brytanii jest importowane mięso. Instytut w Pirbright jest jedynym w Europie, który doceniając wagę niebezpieczeństwa pracuje nad szczepami egzotycznymi, tj. występującymi w Azji i Afryce. Naukowcy Instytutu delegowani są do Poł. Afryki, gdzie na miejscu prowadzą badania typów i przygotowują próbną szczepionkę na zwierzętach doświadczalnych.

Metody walki z przyszcycą w celu zwalczania jej w Europie

Dr *Gaier* — zwraca uwagę na nieściśłość danych przedstawionych przez Komitet, dotyczących występowania przyszcycy w krajach sąsiednich, np. w Czechosłowacji 7.IX. br. stwierdzono ogniska przyszcycy, o czym nie ma wzmianki w oficjalnym komunikacie. Chcąc uniknąć przykrych niespodzianek nawiązano bezpośredni kontakt z dyrektorami Departamentu Wet. Czechosłowacji, Węgier, Rumunii. W ostatnim kraju przyszcycy jest bardzo rozprzestrzeniona. Na 18 departamentów 11 jest zakażonych. Ogólna ilość ognisk

jest niewielka, ale rozszkana w całym kraju. 15.IX. br. zakażonych było jeszcze 7 rejonów, głównie zachód, północ i południe. (Dane z Czechosłowacji i Rumunii nie tylko odbiegają od oficjalnych danych zamieszczonych w komunikacie OIE, ale — co jest rzeczą najważniejszą — stanowią kompletną nowość dla Polski i Bułgarii, szczególnie zainteresowanych jako bezpośrednich sąsiadów — przyp. ref.). Przykładem dobrej i szybkiej informacji podającej nie tylko pierwsze ogniska chorobowe, ale również i wygaszanie tych ognisk jest NRF, bowiem nie tylko szybkość informacji, ale i sposób jej podania odgrywa olbrzymią rolę. W Austrii do walki z pryszczycą do dyspozycji państwa stoi nowo wybudowany instytut o dużej mocy produkcyjnej szczepionki. Stosowane będzie również częściowe wybijanie zwierząt, nie takie jednak jak w Anglii, bowiem mięso nie jest niszczone lecz oddawane do użytku.

W wyniku dalszej dyskusji postanowiono wystąpić do Międzynarodowego Biura Epizootycznego o zmodyfikowanie sposobu informacji z uwzględnieniem w pierwszym rzędzie następujących danych:

a) stwierdzenie pierwszego ogniska choroby, b) określenie typu, c) wygaszenie ogniska, d) załączenie mapki ilustrującej różnymi punktami kolorowymi ogniska wygaszone i nowe.

Ademollo. — Wszystkie wysiłki władz we Włoszech zmierzają do zlikwidowania pryszczycy. Obecnie opracowuje się projekt, który obejmuje: 1) szczepienie bydła przeznaczonego na sprzedaż, 2) obowiązkowe szczepienie wzdłuż pasa granicznego, 3) okolicznościowe wybijanie bydła w ilościach uzależnionych od kredytów na odszkodowania przyznawanych przez Min. Finansów.

Ilić. — Jako metody walki z pryszczycą w Jugosławii wylicza się: 1) kontrolę ruchu importu, eksportu i tranzytu zwierząt i produktów pochodzenia zwierzęcego, 2) na wypadek wybuchu pryszczycy służba jest dobrze zorganizowana i przygotowana do walki: zastosuje się wybijanie zwierząt zakażonych, niszczenie ich, szczepienie pierścieniowe i rygorystyczne przepisy san. wet.

Störiko. — Niemcy Zachodnie posiadają 100 kg wirusa jako zapas. Na wypadek epizootii w ciągu 3—4 tygodni można uruchomić masową produkcję w 6 stacjach, z możliwością namnażania zarazka na 300 szt. bydła dziennie. Kraj jest przygotowany do walki z pryszczycą.

Polska. — Zwalczenie pryszczycy w Polsce jest przewidziane metodą kompleksową: do akcji używa się dużą ilość lekarzy wet., którymi obsadza się wszystkie ważniejsze funkcje. Stosuje się równolegle następujące postępowanie: a) zdiagnozowanie typu występującego zarazka, b) wybicie w pierwszych ogniskach wszystkich zwierząt wrażliwych na pryszczycę lub co najmniej z widocznymi objawami cho-

rowymi, c) szczepienie zwierząt racicowych szczepionką bi- lub triwalentną, względnie odpowiedniego typu, d) perlustrację zwierząt w zagrodach położonych w sąsiedztwie ogniska chorobowego, e) stosowanie rygorystyczne przepisów san. wet. Wielki nacisk kładzie się na mechaniczną dezynfekcję, której rola nie była dostatecznie podkreślona w poprzednich wypowiedziach. Samochodowe kolumny dezynfekcyjne pod kierunkiem lekarzy wet. stosują sodę kaustyczną w sposób mechaniczny pod ciśnieniem. Akcji dezynfekcyjnej przypisuje się wielkie znaczenie, bowiem w ten sposób niszczy się bezpośrednio zarazek. Posiadamy mały zapas szczepionki pryszczycowej, odnawiany rokrocznie. Prowadzi się badania, zarówno laboratoryjne jak i terenowe nad szczepionką chinozolową skoncentrowaną.

Fritsch. — Mimo, że sytuacja w Szwajcarii jest obecnie dosyć pomyślna, to niezbędna jest rzeczą zawarcie konwencji międzynarodowej, szczególnie z sąsiednimi krajami. Między Szwajcarią a Francją istnieje już konwencja, która ulepszyła metody informacji. Drugim zagadnieniem niemniej ważnym jest importowanie do Europy mięso z Poł. Ameryki.

Störiko — zapytuje dr Ritchiego czy istotnie importowane mięso z Południowej Ameryki jest przyczyną infekcji pryszczycy w W. Brytanii i co należy czynić aby zapobiec szerzeniu się pryszczycy tą drogą.

Ritchie. — Pierwszą rzeczą jest kontrola kraju eksportującego co do przebiegu pryszczycy. W wyniku osobistych kilkumiesięcznych obserwacji w Argentynie skierowałem dwóch lekarzy do kontroli bydła przeznaczonego na ubój. Bydło winno pochodzić z ferm nie objętych pryszczycą. Warunkiem niezbędnym przed transportem do rzeźni jest szczepienie, bowiem zakażenie może nastąpić w czasie drogi. Trzoda chlewna nie stanowi takiego niebezpieczeństwa jak bydło, jednak podczas epizootii i ona choruje. Na skutek naszych żądań zarządono w Argentynie szczepienia bydła przeznaczonego na ubój eksportowy, ale służba wet. często tam się zmienia, szczepienia nie są wykonywane jedynie przez lekarzy wet., nie ma dostatecznej pewności co do należytych warunków transportu szczepionki i dlatego też oddelegowaliśmy na stałe dwóch lekarzy wet., a trzeciego doślemy. Podkreślam, że sprowadzamy tylko czyste tusze bez podrobów. Bez kontroli warunków na miejscu w Argentynie nie odważyłbym się sprowadzić ani kilograma mięsa.

Po zakończeniu konferencji odbyto wycieczkę do Instytutu Weterynarii w Mödling k/Wiednia. Obecnie dyrektorem Instytutu jest prof. dr. Kress. Instytut powstał w 1910 r. prowadzi badania naukowe, zajmuje się produkcją surowic i szczepionek oraz diagnostyką prób nadsyłanych z terenu. Zatrudnia 12 lekarzy i 87 osób pomocy technicznej. Dla produk-

eji surowic służy 100 koni i 40 wołów. Różnych surowic wyprodukowano w ubiegłym roku ok. 60 tys. litrów, szczepionek 4.300 litrów. Między innymi przygotowuje się szczepionkę p/różnicy adsorbowaną na wodorotlenku glinu. Poważne miejsce zajmuje produkcja tuberkuliny, którą produkowano starą metodą Kocha, obecnie prowadzi się produkcję tuberkuliny wolnej od albumin, dającej dobre wyniki w diagnostyce terenowej. W br. wykonano ponad 3.084 tys. dawek. Produkcja tuberkuliny była bardzo niebezpieczna, np. trzech lekarzy zachorowało wskutek zanieczyszczenia powietrza laboratorium przy centrifugowaniu i sterylizowaniu tuberkuliny. Dlatego obecnie zastosowano dodatkowe filtry, a sterylizacja odbywa się w soboty po południu, kiedy inne laboratoria nie pracują

Instytut jest bardzo praktycznie urządzony, szczególną uwagę zwraca bogaty i ciekawy zbiór preparatów anatomopatologicznych.

Delegacja polska otrzymała bezpłatnie 2.000 dawek tuberkuliny do przeprowadzenia doświadczeń porównawczych w kraju.

Wnioski

W wyniku odbytej konferencji nasuwają się następujące wnioski:

1. Profilaktyka.

Wprowadzony w naszym kraju system ochrony przeciwko pryszczycy jest słuszny i należy go kontynuować. Na system zapobiegania składają się głównie:

a) ścisła kontrola importu drogą lądową, morską i lotniczą zwierząt żywych (racicowych), tusz mięsnych oraz skór. Zwierzęta importowane podlegają 30 dniowej kwarantannie, tusze mięsne z krajów objętych pryszczycą zostają przeznaczone na produkcję konserw i wędlin, skóry podlegają dezynfekcji,

b) zaopatrzenie lecznic — szczególnie w pasie granicznym — w kolumny dezynfekcyjne, zapas środków dezynfekcyjnych oraz szybkie środki lokomocji,

c) stałe uświadamianie służby weterynaryjnej co do niebezpieczeństwa pryszczycy oraz informowanie o aktualnej sytuacji pryszczycowej w krajach sąsiednich,

d) współpraca między lekarzami wet., po obu stronach granicy w akcji zapobiegania i zwalczania pryszczycy,

e) przygotowanie pewnego zapasu szczepionki p/pryszczycowej, odnawianego corocznie i umożliwiającego szczepienie profilaktyczne zwierząt eksportowanych i importowanych oraz natychmiastowe wkroczenie do akcji w razie wybuchu pryszczycy,

f) przekazywanie mięsa po uboju zwierząt doświadczalnych wyłącznie na produkcję wędlin parzonych w specjalnie do tego celu przeznaczonej wytwórni,

g) coroczne szczepienie bydła w promieniu 10 km dookoła zakładu pryszczycy, zarówno

dla celów doświadczalnych jak i bezpieczeństwa terenu.

2. Zwalczanie

Zwalczanie pryszczycy ma charakter kompleksowy, na który składają się:

a) użycie do akcji dużej ilości lekarzy wet., którymi obsadza się wszystkie ważniejsze funkcje,

b) zdiagnozowanie typu lub wariantu występującego zarazka,

c) w pierwszych ogniskach chorobowych wybicie zwierząt wrażliwych względnie tylko z objawami pryszczycy,

d) niszczenie zarazka przez stosowanie mechanicznej dezynfekcji,

e) szczepienia pierścieniowe szczepionką trój- lub biwalentną względnie po określeniu zarazka szczepionką odpowiedniego typu,

f) stała perlustracja zwierząt racicowych w gromadach sąsiadujących z ogniskiem chorobowym,

g) stosowanie rygorystycznych przepisów sanitarno weterynaryjnych.

3. Informacja

Należy usprawnić sposób informacji wzajemnej między państwami, szczególnie z bezpośrednio sąsiadującymi; dotychczasowy tryb zawiadamiania jest zbyt powolny, najlepszym dowodem jest, że o ostatnim przypadku pryszczycy w Czechosłowacji, który miał miejsce w dn. 7 września br. dowiedzieliśmy się dopiero 23 września na konferencji w Wiedniu z ust dr Gaiera, szefa austriackiej służby wet. Celem poprawienia tej sytuacji proponuje się wprowadzenie obowiązku telefonicznego lub telegraficznego zawiadamiania sąsiadów natychmiast po stwierdzeniu pryszczycy, ponadto uzupełnienie informacji na piśmie z określeniem typu lub wariantu występującego zarazka oraz załączeniem mapki kraju, z naniesieniem różnymi kolorami ognisk nowych i wygaszonych.

4. Import mięsa

Zdaniem szefa brytyjskiej służby wet. dr Ritchiego, który w ciągu pół roku badał warunki hodowli i uboju bydła oraz eksportu mięsa w Argentynie, import mięsa z tego kraju do W. Brytanii jest przyczyną sporadycznych przypadków pryszczycy, likwidacja których w 1957 r. kosztowała około 2 miliony funtów szterlingów. Dla uniknięcia tych przypadków konieczne jest:

a) żądanie od kraju eksportującego uboju bydła pochodzącego z miejscowości wolnych od pryszczycy,

b) szczepienie przed transportem bydła przeznaczonego do uboju importowego,

c) stałe kontrolowanie na miejscu zdrowotności bydła oraz warunków uboju i wychłodzenia tusz,

d) zakaz importu podrobów.